

Public education
Discover a world of opportunities

SWAHILI

Chekechea

HABARI SHULE YA CHEKECHEA!

Department of
Education

Nini cha kutarajia wakati mtoto wako anaanza Chekechea.

NINI KIMO NDANI

Safari ya shule ya mtoto wako	4
Uzoefu wa mapema na maendeleo ya ubongo	5
Chekechea Kuanza safari ya shule	6
Mtoto wangu atajifunza nini?	8
Katika Shule ya Chekechea...	9
Kwenda shule kila siku ina manufaa makubwa	11
Unaweza kufanya nini nyumbani	12
Mawazo zaidi kwa ajili yako na mtoto wako	13

KICHWA CHA HABARI: Habari Shule ya Chekechea! Nini cha kutarajia wakati mtoto wako anapoanza Shule ya Chekechea.

SCIS NO: 1710440

ISBN: 978-0-7307-4563-1

© Department of Education Western Australia 2015

Chapisho hili linaruhusiwa kunukuliwa lote au sehemu na katika mfumo wowote katika taasisi ya elimu kwa madhumuni ya elimu isiyo ya kibiashara.

Nyenzo hii inapatikana kwa kuomba katika miundo sahihi mbadala.

Wizara ya Elimu

151 Royal Street
East Perth WA 6004

T: 9264 5803

W: education.wa.edu.au

Kijitabu hiki ni kwa ajili yenu wakati mtoto wako anaanza Shule ya Chekechea.

Kinakuelezea kitu halisi kinachotokea katika siku za kawaida katika Chekechea na inajumuisha mawazo ya kukusaidia mtoto wako kuzoea katika shule.

Kama mwalimu wa kwanza wa mtoto wako, wajibu wako ni muhimu. Miaka ya mwanzo ya shule hujenga juu ya uzoefu wa mtoto wako ambao anao nyumbani na unaweka msingi kwa ajili ya mafunzo yao yote ya baadaye.

Kuna mambo mengi unaweza kufanya ili kuwasaidia kujifunza mtoto wako.

Kijitabu hiki hukupa mawazo ya nini unachoweza kufanya nyumbani ili kuongeza mambo ya kuisimua mtoto wako anapokuwa anajifunza kila siku katika Shule ya Chekechea.

Kugundua vijitabu vijitabu vyetu mbalimbali vya kwenye mtandao na Vifurushi vya habari za kujazwa na mawazo ya kujifurahisha na shughuli unazoweza kufanya nyumbani na mtoto wako.

W: education.wa.edu.au

SAFARI YA MTOTO WAKO SHULENI

Watoto hujifunza mambo mengi muhimu kabla ya kuanza shule.

Wanajifunza kutoka kwenu nyumbani, kutoka kwa marafiki na familia, katika viwanja vya michezo ya ndani, katika vituo vya watoto na wazazi, na wakiwa katika kituo cha kulelea watoto kama wakihudhuria. Wanaleta ujuzi huu wote pamoja nao shuleni wakati wanaanza Shule ya Chekechea.

Watoto hujifunza vizuri wakati wanasaidiwa na familia zao. Unavyoshiriki zaidi katika kujifunza kwa mtoto wako na unavoongea na mwalimu, inasaidia zaidi jinsi mnavyoweza kumsaidia mtoto wako. Ushirikiano wa nguvu na shule na mawasiliano ya mara kwa mara na mwalimu huhakikisha kuwa mtoto wako anapata mwanzo mzuri shuleni.

Katika Shule ya Chekechea, mtoto wako anaendelea kujenga juu ya ujuzi muhimu ambao wameendeleza na wewe nyumbani. Stadi hizi ni pamoja na mtoto wako kuwa na uwezo wa kuzungumzia mambo ambayo wanayapendelea; kuchora picha; kujifanya kuandika; kutambua rangi, nambari, ukubwa na maumbo; na kushirikiana na wengine.

**Shauku yako husaidia
mtoto wako kukaa katika
Chekechea na kujivunia mambo
wanayojifunza kila siku.**

UZOEFU WA MAPEMA NA MAENDELEO YA UBONGO

Bongo za watoto ni 'hufanya kazi kwa kuendelea!'

Katika miaka michache ya kwanza ya maisha, ubongo wa mtoto wako hukua kwa kasi. Uzoefu ulionao na mtoto wako katika miaka hii ni muhimu sana. Furaha, mazingira ya furaha na salama nyumbani, shule na ndani ya jumuiya ya shule husaidia mtoto wako kuendeleza kijamii, kihisia na kiakili.

Kucheza ni muhimu hasa katika kujifunza utotoni. Kucheza huwapa watoto fursa ya kuendeleza mawazo, ujuzi wa mazoezi, kuwasiliana na wengine, kuchukua changamoto na kutatua matatizo katika furaha na njia kufurahisha.

Kuimba, kucheza michezo, kujenga, kucheza kunakoongeza imani, kuzungumza, kupanda, kucheza, kusoma, kuandika na kuchora zote husaidia ubongo wa mtoto wako kuendeleza namna ya kufikiri na kujifunza.

CHEKECHEA: KUANZA SAFARI YA SHULE

Kiuchawi Hii ni mara nyingi jinsi familia zinavyoelezea madarasa ya Shule ya Chekechea. Vyumba hujazwa kwa kazi za watoto, mabango ya rangi na maonyesho ya kuvutia kwa kila mtu anayeyaona. Kuna maeneo mbalimbali ya shughuli ambapo mtoto wako anaweza kugundua, kufikiria, kujenga na kujifunza kupitia mchezo.

Shule ya Chekechea ni uzoefu wa kwanza wa kujifunza kwa mtoto wako anaupata shuleni -wa ajabu na msisimko wa kujifunza, ugunduzi na utafutaji.

Wakati shule ya Chekechea siyo lazima katika Australia Magharibi, mahudhurio yanapendekezwa sana wakati mtoto wako anapojijenga ustadi muhimu ya kijamii na ihisia ambazo huwasaidia katika maisha yao ya shuleni. Wao huendeleza hisabati zao mapema, kuzungumza, kusikiliza, kusoma na ujuzi wa kuandika.

Shule nyingi hufanya vikao vya kutoa habari kwa mzazi kabla ya kuanza kwa mwaka wa shule au wakati wa wiki za mwanzo za muhula. Hii inakupa fursa ya kukutana na mwalimu na familia zingine, na kujua kitu gani kimepangwa kwa mwaka huo. Kama huwezi kuhudhuria, wasiliana na shule au kuzungumza na mwalimu ili kupanga wakati mwingine kukutana naye.

Mwalimu wa mtoto wako mara nyingi wanatuma nyumbani habari za maandishi ambazo ni muhimu kuchukua muda wa kusoma jumbe hizo.

Kama ukionyesha kuwa una ujasiri na furaha kuhusu shule, mtoto wako anachukua juu ya hili. Hii ni muhimu katika kuhamasisha upendo wa kujifunza na shauku kwa ajili ya kwenda shule kila siku.

**Uwe mwelevu kama jua! Hakikisha
mtoto wako ana kofia na anavaa
miwani ya jua kila siku.**

Nini hutokea mchana?

Shule ya Chekechea inaendeshwa kwa masaa 15 kila wiki. Baadhi ya shule huendeshwa kwa mchanganyiko wa siku kamili na nusu siku kila wiki, wakati nyingine huendeshwa kwa nusu tu ya siku au siku nzima tu. Zungumza na shule yako ili kujua jinsi mpango ulivyoandaliwa.

Baadhi ya shule huhimiza watoto kuvaa sare ya shule katika Shule ya Chekechea. Kwa taarifa zaidi, wasiliana na shule yako kuangalia sare yake na sehemu ya kununua yake.

Mwalimu hupanga mapumziko ya mara kwa mara ya kila siku ili mtoto wako aweze kula na kucheza. Baadhi ya shule zinaweza kuuliza kuchangia vitafunio vya matunda ya afya ambayo huchangiwa na watoto wote wakati wa mda wa vitafunio.

Kama mtoto wako yuko katika mpango wa siku kamili wa Chekechea, pakia chakula cha afya cha mchana katika vyombo vya mkunjo ili waweze kufungua wenyewe kwa urahisi na kula chakula cha mchana wenyewe. Usimamizi binafsi ni ujuzi muhimu sana ambao mtoto wako anajifunza wakati huu.

Mwalimu wa mtoto wako anaweza kukutia moyo kujiunga mwanzoni mwa kila siku. Hii ni njia nzuri ya kuzoeza mtoto wako katika utaratibu ikiwa ni pamoja na kuona kazi ya mtoto wako na majadiliano juu ya kile wanachokifanya wakati wa mchana.

Kama mtu mwingine anachukua mtoto wako baada ya shule - kama vile bibi au babu au mlezi - tafadhali mwambie mwalimu wa mtoto wako ajue. Walimu huhakikisha kila mtoto anachukuliwa na mtu anayemjua kila siku hivyo ni muhimu kutoa taarifa shuleni.

MTOTO WANGU ATAJIFUNZA NINI?

Katika mazingira yaliyopangwa kwa makini ya kujifunza, mtoto wako anapata uzoefu wa shughuli mbalimbali za kujifunza.

Hizi ni pamoja na kukata, uchoraji, kuweka gundi, kuchora, kuvaa, kucheza mchanga, kupanda, kusema hadithi, kuimba, kucheza, kuchunguza na shughuli za kijamii kama vile kufanya marafiki wapya.

Maendeleo ya Kijamii na kihisia ya mtoto wako ni sehemu muhimu sana ya mafunzo yaliyopangwa. Mwalimu wao hupanga shughuli na kuwatia moyo kuhusika ili waweze kuwa wanafunzi wenye mafanikio, wachezaji wa timu, watatua matatizo wazuri na wasomi wabunifu ambao hufurahia changamoto.

Lengo lingine katika Shule ya Chekechea ni juu ya kusoma na kuandika. Mtoto wako anaendelea kuelewa mapema herufi, sauti na maneno yanayotamkwa; kama vile jinsi picha zinaweza kuwaambia hadithi, jinsi maneno yaliyoandikwa yanaweza kusomwa, na jinsi sauti za kusemwa zinaweza kuandikwa.

Kujifunza juu ya hisabati na kuhesabu pia ni sehemu muhimu ya Shule ya Chekechea. Mtoto wako anajifunza kuhusu namba na maumbo, kuhesabu, kupima na njia nyingi tofauti katika hisabati zinazotumika katika maisha yetu ya kila siku.

Walimu huzingatia uzoefu wa watoto na asili yao ili kuhakikisha mipango ya kujifunza inalenga kukidhi mahitaji yao binafsi.

Mtoto wako huendeleza ujuzi na nguvu za kusoma kwa kuwa na vitabu vya kusoma, kwa kushirikiana na hadithi na kwa kujifunza nyimbo na mashairi. Wao kujifunza kutambua maneno na silabi, na kuelezea vitu, kusimulia hadithi na kutambua magazeti kama vile majina yao yaliyoandikwa. Stadi hizi zitasaidia na kusoma na kuandika katika siku zijazo.

KATIKA SHULE YA CHEKECHEA...

Kuandika

Mtoto wako anakuwa na ufahamu wa maneno ya kusema yanayoweza kuandikwa chini. Uandishi wao unaweza kuonyesha herufi za kuwekwa au vibanio ili kuangalia usawa na kile wanachokiona kikiwa kimeandikwa. Kuhamasisha juhudi zao zote!

Sauti

Mtoto wako huanza kutambua sauti katika maneno, hasa sauti ya kwanza katika neno. Kisha wanaweza kutambua sauti ya mwisho katika neno. Mtoto wako pia huanza kutambua baadhi ya herufi na maneno, kama vile ishara na majina ya maduka, na kujifunza uhusiano wa sauti mbili.

Vipimo

Mtoto wako anakua na anatumia lugha ya kipimo kama vile: *refu, fupi, zito* na *nyepesi*. Wanatumia lugha ya kila siku ya muda kama vile: *rahisi, polepole* na *haraka*, na unaweza kutumia kanuni kama vile: *kabla, baada* na *baadae* kujadiliana kulinganisha matukio yanayoendana.

Kutenganisha

Mtoto wako huanza kuchambua vitu kwa ukubwa, sura na rangi, na kuweza aina midoli pamoja kama vile magari na vitalu.

Hesabu

Mtoto wako huanza kucheza michezo ya kuwasaidia kujifunza kuhusu namba na kujiunga katika hadithi na nyimbo ambazo huhamasisha kuhesabu.

Kusoma

Mtoto wako anakuwa na nia ya vitabu na picha na maneno ndani yao. Kusoma habari, akisema na kuimba mashairi kitalu, mashairi na nyimbo, na maamuzi juu ya matendo ni sehemu ya Chekechea.

Maumbile

Mtoto wako anajifunza kuhusu maumbo na ukubwa kwa kulinganisha na kujenga.

Muda

Mtoto wako anaweza kukumbuka utaratibu rahisi na kufuata hatua katika utaratibu wao wa kila siku.

Katika Chekechea, mtoto wako anajifunza ujuzi wa kijamii kwa kucheza na kushirikiana na watoto wengine. Kucheza inaruhusu kushiriki, kuchukua zamu na kukuza kujiamini na uratibu.

Weka upendo katika kitu mtoto wako anachokipendelea shuleni, kusaidia katika darasa na kuwa sehemu ya jamii shuleni huonyesha mtoto wako ni jinsi gani unathamini shule.

KWENDA SHULE KILA SIKU INA MANUFAA MAKUBWA.

Shuleni, mwalimu wa mtoto wako anapanga mipango na shughuli zinazojenga juu ya ujuzi wa awali wa kujifunza.

Kuendeleza tabia ya kwenda shuleni mara kwa mara kuanzia Shule ya Chekechea ni muhimu ili kwamba mtoto wako asikose mawazo muhimu na ujuzi unaotakiwa kujifunza baadaye.

Unaweza kusaidia kwa:

- kuzungumza vizuri kuhusu shule hiyo ili mtoto wako afurahie kwenda shule kila siku
- kuonyesha nia katika kile mtoto wako anachokifanya shuleni na kuzungumza na mwalimu juu ya nini unaweza kufanya nyumbani
- kupanga tarehe za michezo ya kumsaidia mtoto wako kuwa na marafiki
- kufundisha mtoto wako jinsi ya kushiriki na kuchukua zamu
- kuwasili katika shule na kuchukua mtoto wako kutokana shule kwa mda unaotakiwa
- kuhakikisha mtoto wako anapata chakula bora kila siku na usingizi wa kutosha kila usiku
- kuhudhuria miadi na madaktari, madaktari wa meno na wataalamu baada ya shule au wakati wa likizo za shule
- kuchukua likizo ya familia wakati wa likizo za shule na si wakati wa muhula wa shule.

Kama mtoto wako ni mgonjwa na hawezi kwenda shule, piga simu au ujumbe shuleni ili kujulisha mwalimu. Kama mtoto wako atakosa siku, zungumza na mwalimu ili kujua jinsi gani unaweza kusaidia mtoto wako kuilipia. Kama wewe unapata ugumu wa kuchukua mtoto wako shuleni, ongea na mwalimu.

NINI UNACHOWEZA KUKIFANYA NYUMBANI

- Soma vitabu kwa sauti, elekeza picha na zungumza na mtoto wako kuhusu hadithi.
- Chora na uandike na mtoto wako na uzungumze kuhusu unachofanya.
- Himiza mtoto wako kutumia jaribio na kosa kujifunza na kumaliza kazi. Kuwa na subira na uwaache wajaribu.
- Mtoto wako huanza kusikia na kuona jinsi hisabati zinatumika nyumbani na kuanza kulingana majina ya hesabu ya vikundi vidogo sana ya vitu kwa kuangalia tu. Unaweza kusaidia kwa kuzungumza kupitia kitu unachofanya. Kwa mfano: *Tunahitaji sahani nne, hivyo kama nikipata sahani mbili na kisha kupata mbili zaidi, tutaweza kuwa na sahani nne.*
- Njia kubwa ya kukusaidia na ujuzi hisabati ni kupitia shughuli za kila siku - wakati wa kuoga, wakati wa kucheza nje na wakati kupikia pamoja. Kuhesabu na mtoto wako kwa kutumia vitu wanavyoweza kuona na kugusa, kupima vitu na kulinganisha vitu kunawasaidia kusikia na kutumia mawazo ya hisabati.
- Katika umri huu mtoto wako pia hujifunza kuhusu vipimo kwa kutumia maneno ya kila siku kama: *iliyojaa* na *wazi*, *kubwa* na *ndogo*, *ndefu* na *fupi*, and *nzito* na *nyepesi*. Kutumia maneno ya kuelezea nafasi kama vile: *ndani*, *juu* na *chini*, na kuzungumza kama kitu fulani kiko *karibu*, *mbali* na *kimegeuzwa*, kusaidia mtoto wako kujifunza kuhusu mahali.
- Weka namba kwenye nyimbo na mashairi kumsaidia mtoto wako kujifunza kuhusu kuhesabu. Kutumia muda wa pamoja kwa kuimba nyimbo kama: *Moja, mbili, tatu, nne, tano, baada ya kukamata samaki akiwa mzima na moja, mbili, kaza kiatu changu*. Hesabu vitabu unavyosoma pamoja na kujadiliana pamoja ni njia nzuri pia kwa mtoto wako kujifunza mawazo mapema.

Wakati wa kujiandikisha shuleni, hakikisha unataja kama mtoto wako ana matatizo yoyote au hali ya matibabu. Ikiwa mtoto wako ana mahitaji fulani, zungumza na shule na uone ni mipango ipi iliyonayo kwa ajiri ya hilo. Pia ni muhimu kwa mwalimu kujua kama mtoto wako anaonana mtaalamu.

MAWAZO ZAIDI KWA AJIRI YAKO NA MTOTO WAKO

Zungumza na mtoto wako

Unaweza kusaidia kwa kuzungumza na mtoto wako kuhusu mambo wanayoyafanya shuleni. Unaweza kusaidia kwa kuzungumza na mtoto wako kuhusu mambo wanavyofanya shuleni. Waambie waeleze au kuelezea mambo yaliyotokea wakati wa mchana. Uliza maswali ili kuweza kupata habari zaidi kama wanaweza kufikiria chochote. Uliza 'wazi' maswali ili mtoto wako ajibu kwa undani zaidi ya 'ndiyo' au 'hapana'. Kwa mfano: *Ni kitu gani unachokipendelea ulichokifanya kwenye Chekechea leo?* badala ya *Je ulifurahia leo kwenye Chekechea?* Uwe na uhakika wa kuzungumzia siku yako ilivyoenda pia !

Zungumza na mwalimu

Kuwa na mawasiliano ya mara kwa mara na mwalimu wa mtoto wako. Shule yako ina njia mbalimbali kwa ajili ya kufanya hili. Kama unataka kuzungumza na mwalimu wa mtoto wako bila usumbufu, ni bora kufanya miadi.

Kuchangia darasani

Mwalimu wa mtoto wako anaweza kuomba msaada na kuwasikiliza watoto kusoma, kuwasaidia watoto kwenye uandishi wao na michoro, ikiwa ni pamoja na kusaidia katika shughuli za michezo, matembezi na matukio maalum. Unaweza pia kupenda kujihusisha chama cha wazazi chaa shule hiyo (P&C) au kujitolea katika duka la shule.

Walimu mara nyingi wanahitaji vitu kwa ajiri ya sanaa, hila, hisabati na sayansi kama vile vifungo, vyuma vichakavu, magamba ya bahari, vyombo vya plastiki na chupa - orodha inaendelea bila mwisho! Zungumza na mwalimu kuhusu vitu wanavyohitaji.

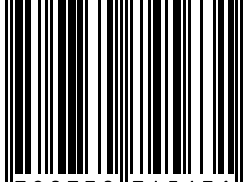
Kusoma pamoja

Watoto hupendelea kusomewa. Muda unaotumia kusoma pamoja humsaidia mtoto wako kuendeleza upendo wa vitabu na maneno. Unyoanza mapema, ni bora zaidi - mtoto wako anakuwa tayari zaidi kwa ajili ya shule kama wao wamezoea lugha na njia nyingine nyingi zinazotumika.

Maktaba yamahali pako ni hazina ya vitabu na vifaa vya kusoma - ruhusu mtoto wako kubaini vile anavyovipendelea.

ISBN 978-0-7307-4563-1

9 780730 745631 >

